

Κόλαση και Παράδεισος (Παντελεήμων Τομάζος, Θεολόγος υπ. ΜΔΕ Δογματικής Θεολογίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Θέση της Ορθόδοξης Δογματικής διδασκαλίας είναι πως ο παράδεισος και η κόλαση δεν είναι δύο περιορισμένοι τόποι όπου οι μεν δίκαιοι αμείβονται και οι δε άδικοι τιμωρούνται μετά θάνατον, ούτε η κόλαση είναι περιοχή κτιστών βασάνων. Ο παράδεισος και οι κόλαση είναι καταστάσεις και μορφές σχέσεως με τον ζωοδότη Θεό [1]. Αρμόζει να διευκρινίσουμε πως μία είναι η ενέργεια του Θεού, όπως μία είναι η ουσία και η βούληση Του. Αυτή η μία δημιουργική και αναδημιουργική ενέργεια πληθύνεται λόγω της πολλαπλότητας των κτιστών ενεργημάτων [2]. Έτσι εξαιτίας της διαφορετικής δεκτικότητας, πίστης και της διαφορετικής αντιληπτικής ικανότητας των ελλόγων όντων, την μία ενέργεια αυτή άλλοι την αντιλαμβάνονται ως αγάπη, έλεος, τιμωρία, δικαιοσύνη, μίσος.

Στην ουσία πρόκειται για την μία δημιουργική ενέργεια του Θεού που ο κολασμένος την αντιλαμβάνεται ως μίσος ή ως τιμωρία, λόγω της πορωμένης ψυχής του ενώ ο θεούμενος την αντιλαμβάνεται ως αγάπη, ευτυχία, παρρησία και παραμυθία. Έτσι οι φίλοι(αγιασμένοι) του Θεού τον βλέπουν και διακατέχονται από ανεννόητη ηδονή, ενώ οι κολασμένοι δεν μπορούν να τον δουν και ζουν ανεκλάλητη οδύνη [3]. Ο Μέγας Βασίλειος συγκρίνει το κτιστό κάλλος του ήλιου με το άκτιστο κάλλος του ήλιου της δικαιοσύνης, δηλαδή της βασιλείας του Θεού. Κατανοεί λοιπόν κανείς ποια χαρά δοκιμάζουν όσοι έχουν την θεά του νοητού ήλιου και ποια θλίψη έχουν όσοι δεν έχουν αυτήν την θεά. Όπως χαίρονται αυτοί που βλέπουν στην παρούσα ζωή τον κτιστό ήλιο και λυπούνται όσοι είναι τυφλοί και αδυνατούν να τον δουν [4].

Η Αγία Γραφή κάνει λόγο για τις οδύνες των ακόλαστων που προκαλούνται από το θείο πύρ. Πρόκειται για κτιστή φωτιά, όπως υποστηρίζει ο Αυγουστίνος ή για μία παραστατική, συμβολική εικόνα ειλλημένη από την κτιστή πραγματικότητα? Είναι προφανές για την ορθοδοξία πως το πυρ της κόλασης είναι άκτιστο ως άκτιστη ενέργεια του Θεού. Βέβαια οι σχολαστικοί θεολόγοι είχαν και ίσως έχουν άλλη άποψη διότι θεωρούσαν πως το πυρ της κόλασης είναι κτιστό και ότι στον παράδεισο ο άνθρωπος βλέπει την θεία ουσία. Συγκεκριμένα ο Θωμάς Ακινάτης στην Σούμμα του δηλώνει πως ο δεδοξασμένος ανθρώπινος οφθαλμός δύναται να

θεωρεί την ουσία του Θεού [5]. Είναι πλέον πασιφανείς οι διαφορετικές ερμηνείες που δίνουν οι δυτικοί θεολόγοι σε σχέση προς τους ορθόδοξους θεολόγους. Οποιαδήποτε σύγχυση και ταύτιση ορθόδοξης και δυτικής θεολογίας επιφέρει επισφαλή συμπεράσματα και οδηγεί σε άτοπες θεολογικές προεκτάσεις. Επιπλέον είναι και άκρως αντιεπιστημονικό να προβάλλονται δυτικές απόψεις ως ορθόδοξες και το αντίστροφο.

*Η Δευτέρα Παρουσία (Ι. Μ. Αγίου Στεφάνου
Μετεώρων)*

Ο παράδεισος δεν είναι μία απλή μεταθανάτια επιβίωση της ανθρώπινης ύπαρξης ούτε μία ευδαιμονιστική κατάσταση. Η αθανασία του ανθρωπίνου προσώπου που αποκτάται μέσω της μετοχής στον αδαπάνητο και ατελεύτητο Τριαδικό Θεό δεν είναι μόνο η διάσωση της ύπαρξης αλλά κατεξοχήν είναι ένα γίνεσθαι ελευθερίας, μία συνεχής επ' άπειρον κίνηση προς τον Θεό [6], είναι ολοκλήρωση και τελείωση του ανθρώπου, είναι πορεία προς το καθ' ομοίωσιν Θεού. Το άπειρο, όσον αφορά τον Θεό, δεν ερμηνεύεται φιλοσοφικά. Σύμφωνα με την φιλοσοφία είναι το όν, μία αυθύπαρκτη πραγματικότητα που δεν έχει αρχή και τέλος. Στην θεολογία όμως αυτός ο ορισμός του απείρου δεν επαρκεί διότι ο Θεός δεν είναι μόνο άπειρος αλλά και άκτιστος. Ως άκτιστος είναι αδαπάνητος, κτίζει και ουσιώνει συνεχώς τα όντα, κινείται ενεργειακά προς τα κτιστά όντα αιωνίως.

Λόγω της απειρότητας και της άκτιστης ιδιότητας του Θεού το κάθε έλλογο κτιστό όν που μετέχει στον Θεό δεν πρόκειται να νοιώσει κορεσμό, τουλάχιστο στην παραδείσια κατάσταση ή στην φάση της τελείωσης. Γι' αυτό και στην παραδείσια κατάσταση δεν θα υπάρχει κορεσμός, ούτε μία στατική κατάσταση αλλά συνεχής πρόοδος και τελείωση των ελλόγων όντων διά της μετοχής στον Θεό. Η πατερική θεολογία δεν δέχεται αυτήν την προκοπή του ανθρώπου στην όραση της θείας δόξας με τρόπο μαγικό ή μηχανικό. Ο Θεός είναι δημιουργός και κυρίαρχος της ζωής. Κυριαρχεί στην φύση αλλά λόγω του σεβασμού Του προς το αυτεξούσιο των ελλόγων όντων, δεν κυριαρχεί στην βούληση. Γι' αυτό η ανάσταση δεν αφορά μόνο μία δήθεν κάστα εκλεκτών, αλλά είναι οικουμενικό και καθολικό γεγονός. Ο Θεός παρέχει το είναι και το εύ είναι, δηλαδή την ύπαρξη και την καλή ύπαρξη. Το είναι το παρέχει πάντοτε δίχως να ρωτήσει τα όντα ενώ το εύ είναι(τελείωση) είναι υπόθεση της ανθρώπινης βούλησης. Όπως ο Θεός δεν ρώτησε κανέναν για την δημιουργία έτσι δε θα ρωτήσει και για την αναδημιουργία, την κατάργηση του θανάτου και την ανάσταση των κεκοιμημένων [7]. Ο Θεός δεν εξαγιάζει αναγκαστικά την βούληση, εξού και η ύπαρξη της κόλασης, όπου πρόκειται για μία κατάσταση αναστημένων ανθρώπων με αρρωστημένη βούληση. Ενώ ο παράδεισος είναι μία κατάσταση αναστημένων θεούμενων ανθρώπων με αγιασμένη βούληση. Η βούληση των κολασμένων δεν μπορεί να εξαγιασθεί βιαίως από τον Θεό, διότι όπως επισημαίνει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος «και το καλόν ου καλόν, όταν μή καλώς γέννηται», δηλαδή το καλό δεν είναι καλό εάν δεν γίνεται με καλό τρόπο [8]. Σεβόμενος ο Θεός την ελευθερία του ανθρώπου, δεν επεμβαίνει στο αυτεξούσιό του. Εν τέλει η αποκατάσταση της φύσης είναι έργο του Τριαδικού Θεού, ενώ η θεραπεία της βούλησης είναι αποτέλεσμα της συνεργίας ανθρώπου και θείας Χάριτος.